

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, доцента

Юр'євої Катерини Анатоліївни

на дисертацію Юркової Альони Віталіївни

«Підготовка майбутніх хореографів у закладах вищої освіти країн Балтії»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими дослідженнями. Нині, в час повномасштабної воєнної агресії російської федерації, коли Україна виборює своє право на існування як невід'ємна складова європейської цивілізації, незалежна демократична держава з європейськими цивілізаційними цінностями, особливої актуальності набирають євроінтеграційні устремління нашої держави. На цьому шляху орієнтиром може служити приклад країн Балтії, які сьогодні є повноправними членами Європейського Союзу та активно й дієво підтримують боротьбу України за незалежність і територіальну цілісність.

Тенденція інтенсивної інтеграції до європейського та світового освітньо-наукового простору характерна і для сучасної вищої, зокрема хореографічної освіти в Україні. З огляду на це досвід підготовки хореографічних кадрів у вишах Естонії, Латвії та Литви, які вже понад три десятиліття функціонують у європейському освітньому і мистецькому просторі, є не тільки цікавим з наукової точки зору, але й практично корисним для українських освітян.

Зазначене, а також виявлені дисертанткою суперечності (між необхідністю підвищення якості вищої хореографічної освіти в Україні та відсутністю інноваційних методів її підвищення та відповідних методичних матеріалів; між важливістю вивчення європейського мистецького досвіду і підвищенням престижу мистецького поля та браком ресурсів і механізмів для забезпечення визнання його важливості; між інтеграційними тенденціями системи вищої освіти балтійських країн та України до світового освітнього простору та необхідністю збереження національних традиційних особливостей

1881729972526399

хореографічного мистецтва та виконавських традицій для виховання зростаючого покоління) свідчать про актуальність теми дослідження А. Юркової, присвяченого аналізу історико-культурологічних та науково-педагогічних особливостей професійної підготовки хореографів у країнах Балтії та виявленню можливостей їх використання у хореографічній освіті в Україні.

Дисертаційна робота А. Юркової виконана у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ) відповідно плану науково-дослідної роботи кафедри теорії і практики початкової освіти як частина комплексної програми дослідження «Професіоналізм педагога: теоретичні і методичні аспекти» (номер державної реєстрації – 0115U003313), а також кафедри педагогіки вищої школи в межах реалізації комплексної наукової програми дослідження «Гуманізація навчально-виховного процесу у вищій школі» (номер державної реєстрації – 0114U001251). Тему дисертаційної роботи затверджено й уточнено в установленому порядку Вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Ступінь обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій. Оригінальною є концепція дослідження, що передбачає використання низки дослідницьких підходів, характерних для суміжних напрямів педагогічної науки: загальної педагогіки, історії педагогіки, порівняльної педагогіки, педагогіки вищої школи, а також мистецтвознавства, етнохореології тощо.

Дослідження спирається на широку джерельну базу, що містить матеріали офіційних сайтів Міністерств освіти Естонії, Латвії, Литви, України, сайтів вишів країн Балтії та України, де здійснюється підготовка хореографів, мистецьких спілок і громадських організацій, танцювальних шкіл і студій Балтії. Це дозволило дисертантці не лише дослідити сучасну нормативно-правову базу та організаційне і навчально-методичне забезпечення хореографічної освіти в цих країнах, але й зануритися у вир творчого танцювального життя. До позитивних сторін дисертації слід віднести активне залучення автором маловідомих

вітчизняному освітянському загалу джерел мовами країн Балтії (145 найменувань). Зазначене, на наш погляд, переконливо свідчить про обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації.

Рівень апробації та оприлюднення результатів наукового пошуку відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Положення, результати та напрацювання дослідження пройшли достатню апробацію на всеукраїнських, та міжнародних науково-практичних конференціях, упроваджені в освітній процес трьох українських закладів вищої освіти, про що свідчать офіційні довідки, та знайшли відображення в 13 друкованих працях (з них 11 – одноосібні): 4 статті опубліковані у провідних наукових фахових виданнях України, 9 публікацій мають апробаційний характер. Чітко схарактеризовано особистий внесок здобувача у працях, написаних у співавторстві.

Зміст дисертації, її завершеність та оформлення. Відповідно до задуму дисертаційної роботи А. Юрковою розроблено її науковий апарат, зокрема, коректно визначено об'єкт, предмет і мету, дібрано адекватні методи дослідження. Структура роботи є логічною і такою, що відбиває послідовність виконання теоретичного дослідження, що дозволяє дійти переконливих науково обґрунтованих висновків.

Привертає увагу наукова новизна дослідження, що цілком виправдано. До безумовно позитивних здобутків дисертантки відносимо історичну ретроспективу становлення масового танцювального мистецтва і професійної хореографії, а також виявлення сучасних тенденцій розвитку мистецтва хореографії та хореографічної освіти в кожній країні Балтії. Важливим і цінним вважаємо фокусування уваги дослідниці на ролі мистецьких асоціацій і громадських мистецьких об'єднань у становленні національного танцювального мистецтва, його поширенні й упровадженні в систему освіти молодого покоління. У цілому А. Юркова доходить обґрунтованого висновку, що нині в країнах Балтії склалися і функціонують системи неперервної хореографічної освіти населення, що охоплює загальну хореографічна освіту в закладах

формальної та неформальної освіти, спеціалізовану (мистецько-виконавську) хореографічну освіту та хореографічно-педагогічну освіту. У такий спосіб забезпечується реалізація різноманітних загально- і мистецько-освітніх завдань у сфері танцювального мистецтва і його засобами, а також задовольняються різноманітні мистецькі потреби населення.

А. Юркова знайомить українську педагогічну та мистецьку спільноти із творчою виконавською, організаційною і педагогічною діяльністю видатних танцівників і балетмейстерів-педагогів – Ella Ilbak, Gerd Neggo, Aino Siimola та Rahel Olbrei в Естонії, Elias Fogt, Žans Žoržs Novēram, Mārtiņš Kauliņš у Латвії, Juozas Lingys, Juozas Gudavičius, Olga Švedė-Dubeneckienė-Kalpokienė у Литві та багато інших, хто не лише стояв біля витоків національних професійних хореографічних шкіл країн Балтії, але й доклав чимало зусиль для фіксації, збереження, вивчення й поширення народних танцювальних традицій, зокрема серед дітей і молоді. Вбачаємо цінність такого напрямку історіографічних мистецтвознавчих досліджень в актуальності для сьогодення України, коли надзвичайно важливим виявляється відкриття правди про коріння української культури, її специфіку, а також про тих, хто свого часу зберігав мистецькі традиції, досліджував їх, поширював, упроваджував у професійну мистецьку та освітню практику, виносячи на театральну чи концертну сцену і вводячи до шкільного класу.

Суттєвий інтерес для української хореографічної освіти становить також здійснений А. Юрковою аналіз науково-теоретичних праць і практичної діяльності знаних сучасних хореографів-педагогів Естонії, Латвії, Литви, серед яких: V. Banevičiūtė, H. Einasto, S. Kapper, V. Mačiulskis, S. Org, H. Šabasevičius, A. Sööt, R. Spalva, D. Urbanavičienė, S. Vītola та інші. Здійснений аналіз їхніх праць дозволив дисертантці виявити основні теоретико-методологічні підходи, на яких ґрунтується сучасна вища хореографічна й хореографічно-педагогічна освіта в країнах Балтії: компетентнісний, праксеологічний, аксіологічний та синергетичний підходи, тоді як в Україні в професійній підготовці майбутніх хореографів домінує компетентнісний підхід.

Привертають увагу накреслені дисертанткою перспективи використання досвіду країн Балтії у підготовці майбутніх хореографів в Україні, до яких А. Юркова відносить: 1) спрямування змісту загальної підготовки майбутніх хореографів на інтеграцію із освітніми компонентами фахового спрямування; 2) розвиток професійної мобільності майбутніх фахівців спеціальності 024 «Хореографія»; 3) запровадження в професійну підготовку майбутніх хореографів сучасних методів навчання, у тому числі пов'язаних із використанням цифрових та проєктних технологій. Зазначимо, що обґрунтованість і виваженість накреслених перспективних напрямів удосконалення вітчизняної практики свідчать про глибоке проникнення авторки в наявні проблеми галузі мистецької і мистецько-педагогічної освіти.

Загалом теоретичний аспект дисертаційної роботи відзначається ґрунтовністю змісту, переконливістю узагальнень і висновків, що свідчить про високий рівень сформованості в авторки здатності до науково-теоретичного мислення. Отже, маємо констатувати, що дисертація А. Юркової має теоретичне значення.

Суттєвий практичний інтерес для української вищої хореографічної та хореографічно-педагогічної освіти мають додатки до дисертації, що містять вперше введені дисертанткою в науковий обіг в Україні освітні програми з підготовки хореографів у Талліннському університеті, Академії культури Тартуського університету, Академії музики імені Язепса Вітолса, Вільнюського університету прикладних наук, Литовської академії музики і театру. Наведені освітні програми, з-поміж іншого, дають змогу проаналізувати переліки компетентностей і програмових результатів навчання; визначити, як розподіляється ліміт часу між циклами дисциплін загальної та професійної підготовки; ознайомитися з переліком освітніх компонентів, зокрема практик; виявити сучасні тренди в доборі навчальних дисциплін і реалізації принципу інтеграції тощо. Отже, наведені в додатках документи, на які спирається А. Юркова у своїх міркуваннях, мають, окрім науково-теоретичної, також безперечну практичну цінність.

Оптимальне сполучення використаних методів дослідження, логіка викладення матеріалу забезпечили обґрунтованість основних наукових положень, викладених у дисертації, їх наукову новизну, теоретичну і практичну значущість. Текст роботи сприймається з великим інтересом, що зумовлено доступністю викладу матеріалу, достатньою аргументацією основних положень і висновків.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертації хочемо зробити деякі зауваження та побажання, а саме:

1. У дисертаційній роботі докладно проаналізовано досвід розвитку хореографічного мистецтва та хореографічної і хореографічно-педагогічної освіти країн Балтії. Майже половина із списку використаної літератури дисертаційної роботи А. Юркової – це праці науковців Естонії, Латвії та Литви. Вважаємо, що було б доцільно до визначення ключових понять дослідження («хореографічна компетентність», «хореографічно-педагогічна освіта») залучити також наукові розвідки вчених інших країн Європи та Америки. Це значно зміцнило би теоретичне підґрунтя дослідження.

2. У дисертаційній роботі часто використовується поняття «заклади неформальної освіти» в контексті розвитку танцювального мистецтва та хореографічної освіти країн Балтії, проте не зрозуміло, як вони співвідносяться із закладами мистецької освіти.

3. Ураховуючи, що в останні роки професійна підготовка майбутніх хореографів в Україні здійснюється переважно дистанційно, можливо, доцільно було б вивчити особливості організації дистанційної хореографічної освіти в країнах Балтії часів карантинних обмежень у зв'язку з пандемією COVID-19.

4. Вважаємо, що до теоретико-методологічних засад дослідження варто було віднести не лише загальні методологічні підходи сучасної педагогічної науки, на яких ґрунтується тактика дослідження, а й концептуальні положення філософії, зокрема філософії освіти.

5. Дисертанткою виокремлено історичні етапи розвитку хореографічного мистецтва та хореографічно-педагогічної освіти по кожній країні Балтії окремо, вважаємо, що доцільно було б подати їх також узагальнено, акцентуючи спільні риси і відмінності, що суттєво підвищило б теоретичне значення дисертації.

Зазначенні зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Висновок. Аналіз дисертаційної роботи, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження А. В. Юркової «Підготовка майбутніх хореографів у закладах вищої освіти країн Балтії» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку й відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023), а її авторка Юркова Альона Віталіївна заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Катерина ЮР'ЄВА

Повне ім'я: Юркова Альона Віталіївна
засвідчується зав. загальним відділом

03.05.2024

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ПТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №04/05/02-1277 від 09.04.2021;
Цілісність даних: не порушена;

1881729972526399

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ЮР'ЄВА КАТЕРИНА АНАТОЛІВНА 2258500904;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 2258500904;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 5E984D526F82F38F040000092BC2701D7551305;
Видавець кваліфікованого сертифіката: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 13:32 06.05.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 13:32 06.05.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)